

32002L0021

24.4.2002.

SLUŽBENI LIST EUROPSKIH ZAJEDNICA

L 108/33

DIREKTIVA 2002/21/EZ EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA**od 7. ožujka 2002.****o zajedničkom regulatornom okviru za elektroničke komunikacijske mreže i usluge
(Okvirna direktiva)**

EUROPSKI PARLAMENT I VIJEĆE EUROPSKE UNIJE

uzimajući o obzir Ugovor o osnivanju Europske zajednice a posebno njegov članak 95.,

uzimajući u obzir prijedlog Komisije ⁽¹⁾,

uzimajući u obzir mišljenje Ekonomskog i socijalnog odbora ⁽²⁾,

u skladu s postupkom utvrđenim člankom 251. Ugovora ⁽³⁾,

budući da:

- (1) Postojeći regulatorni okvir za telekomunikacije bio je uspješan u stvaranju uvjeta za učinkovito tržišno natjecanje u sektoru telekomunikacija tijekom tranzicije od monopola do potpunog tržišnog natjecanja.
- (2) Dana 10. studenoga 1999. Komisija je objavila dokument upućen Europskom parlamentu, Vijeću, Ekonomskom i socijalnom odboru i Odboru regija naslovljen „U susret novom okviru za elektroničku infrastrukturu i pripadajuće usluge – ocjena stanja komunikacija u 1999. godini”. U tom je dokumentu Komisija ocijenila postojeći regulatorni okvir za telekomunikacije, u skladu sa svojom obvezom prema članku 8. Direktive Vijeća 90/387/EEZ od 28. lipnja 1990. o uspostavljanju unutarnjeg tržišta za telekomunikacijske usluge kroz primjenu otvorenog pristupa mreži ⁽⁴⁾. U njemu je također na javnu raspravu dat niz prijedloga za novi regulatorni okvir za elektroničku komunikacijsku infrastrukturu i pripadajuće usluge.

(3) Dana 26. travnja 2000. Komisija je objavila dokument upućen Europskom parlamentu, Vijeću, Ekonomskom i socijalnom odboru i Odboru regija o rezultatima javne rasprave o dokumentu iz 1999. i stavovima u vezi s novog regulatornog okvira. U tom su dokumentu sažeti rezultati javne rasprave i naznačeni određeni osnovni stavovi za pripremu novog regulatornog okvira za elektroničku komunikacijsku infrastrukturu i pripadajuće usluge.

(4) Naglasak Sastanka Vijeća Europe održanog u Lisabonu 23. i 24. ožujka 2000. bio je na mogućnostima rasta, tržišnog natjecanja i stvaranja novih radnih mjesta prelaskom na digitalno, na znanju zasnovano gospodarstvo. Posebno je naglašena važnost pristupa europskog gospodarstva i građana jeftinoj, kvalitetnoj komunikacijskoj infrastrukturi i širokom spektru usluga.

(5) Približavanje sektora telekomunikacija, medija i informatičke tehnologije podrazumijeva pokrivanje svih transmisijskih mreža i usluga jedinstvenim regulatornim okvirom. Taj regulatorni okvir sastoji se od ove Direktive i četiri posebne direktive: Direktive 2002/20/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 7. ožujka 2002. o ovlaštenju elektroničkih komunikacijskih mreža i usluga (Direktiva o ovlaštenju) ⁽⁵⁾, Direktive 2002/19/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 7. ožujka 2002. o pristupu i međusobnom povezivanju elektroničkih komunikacijskih mreža i pripadajuće opreme (Direktiva o pristupu) ⁽⁶⁾, Direktive 2002/22/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 7. ožujka 2002. o univerzalnoj usluzi i pravima korisnika u vezi s elektroničkim komunikacijskim mrežama i uslugama (Direktiva o univerzalnoj usluzi) ⁽⁷⁾, Direktive 97/66/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 15. prosinca 1997. o obradi osobnih podataka i zaštiti privatnosti u području telekomunikacija ⁽⁸⁾, (dalje u tekstu „Posebne direktive”). Potrebno je odvojiti regulativu o prijenosu od regulative o sadržaju. Ovaj okvir stoga ne pokriva sadržaj usluga koje se isporučuju preko elektroničkih komunikacijskih mreža korištenjem elektroničkih komunikacijskih usluga, kao što je sadržaj radiodifuzijskog emitiranja, financijske i neke usluge informacijskog društva, i zato ne dovodi u pitanje mjere koje se u vezi s tim uslugama usvajaju na razini Zajednice ili država u skladu s pravom Zajednice s ciljem promicanja kulturne i

⁽¹⁾ SL C 365 E, 19.12.2000., str. 198 i SL C 270 E, 25.9.2001., str. 199.

⁽²⁾ SL C 123, 25.4.2001., str. 56.

⁽³⁾ Mišljenje Europskog parlamenta od 1. ožujka 2001. (SL C 277, 1.10.2001., str. 91.), Zajedničko stajalište Vijeća od 17. rujna 2001. (SL C 337, 30.11.2001., str. 34.) i Odluka Europskog parlamenta od 12. prosinca 2001. (još nije objavljena u Službenom listu), Odluka Vijeća od 14. veljače 2002.

⁽⁴⁾ SL L 192, 24.7.1990., str. 1. Direktiva kako je izmijenjena Direktivom 97/51/EC Europskog parlamenta i Vijeća (SL L 295, 29.10.1997., str. 23.).

⁽⁵⁾ SL L 108, 24.4.2002., str. 21.

⁽⁶⁾ SL L 108, 24.4.2002., str. 7.

⁽⁷⁾ SL L 108, 24.4.2002., str. 51.

⁽⁸⁾ SL L 24, 30.1.1998., str. 1.

jezične raznolikosti i očuvanja medijskog pluralizma. Sadržaj televizijskih programa obuhvaćen je Direktivom Vijeća 89/552/EEZ od 3. listopada 1989. o usklađivanju određenih odredaba predviđenih zakonima i drugim propisima u državama članicama u odnosu na obavljanje djelatnosti televizijskog emitiranja ⁽¹⁾. Odvajanje regulative o prijenosu od regulative o sadržaju ne dovodi u pitanje uzimanje u obzir veza koje među njima postoje, posebno kako bi se osigurao medijski pluralizam, kulturna raznolikost i zaštita potrošača.

- (6) Regulativa koja se bavi audiovizualnom politikom i sadržajem teži postizanju ciljeva od općeg interesa kao što su sloboda izražavanja, medijski pluralizam, nepristranost, kulturna i jezična raznolikost, socijalna inkluzija, zaštita potrošača i zaštita maloljetnika. Komunikacija Komisije „Načela i smjernice audiovizualne politike Zajednice u digitalnom dobu” i zaključci Vijeća od 6. lipnja 2000. koji pozdravljaju ovaj dokument, utvrđuju ključne aktivnosti koje Zajednica mora poduzeti u provođenju svoje audiovizualne politike.
- (7) Odredbe ove Direktive i posebnih direktiva ne dovode u pitanje mogućnost da svaka država članica poduzima neophodne mjere s ciljem zaštite njenih osnovnih sigurnosnih interesa, očuvanja općeg interesa i javne sigurnosti, dopuštanja istražnih radnji, otkrivanja i sudskog gonjenja kaznenih djela, kao i uspostavljanja, od strane državnih regulatornih tijela, posebnih i proporcionalnih obveza za pružatelje elektroničkih komunikacijskih usluga.
- (8) Ova Direktiva ne obuhvaća opremu u okviru područja primjene Direktive 1999/5/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 9. ožujka 1999. o radijskoj opremi i telekomunikacijskoj terminalnoj opremi te o uzajamnom priznavanju njihove sukladnosti ⁽²⁾, ali ona obuhvaća opremu potrošača koja se upotrebljava za digitalnu televiziju. Važno je da regulatori potiču suradnju između mrežnih operatora i proizvođača terminalne opreme kako bi se korisnicima s invaliditetom olakšao pristup elektroničkim komunikacijskim uslugama.
- (9) Usluge informacijskog društva obuhvaćene su Direktivom 2000/31/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 8. lipnja 2000. o određenim pravnim aspektima usluga informacijskog društva na unutarnjem tržištu, posebno elektronske trgovine, (Direktiva o elektroničkoj trgovini) ⁽³⁾.

- (10) Definicija „usluga informacijskog društva” u članku 1. Direktive 98/34/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 22. lipnja 1998. o utvrđivanju postupka pružanja informacija u području tehničkih norma i propisa te pravila za usluge informacijskog društva ⁽⁴⁾ obuhvaća cijeli niz gospodarskih aktivnosti koje se odvijaju na internetu. Većina ovih aktivnosti nije obuhvaćena ovom Direktivom budući da se one ne temelje u potpunosti, ili većim dijelom, na prijenosu signala elektroničkim komunikacijskim mrežama. Usluge glasovne telefonije i prijenosa elektroničke pošte obuhvaćene su ovom Direktivom. Isto poduzeće, npr. jedan pružatelj internetskih usluga, može dobavljati oboje, i elektroničke komunikacijske usluge, kao što je pristup internetu, i usluge koje nisu obuhvaćene ovom Direktivom, kao što je pružanje sadržaja na internetu (*web-based*).
- (11) U skladu s načelom razdvajanja regulatornih i operativnih funkcija, države članice trebaju osigurati neovisnost državnog regulatornog tijela ili regulatornih tijela s ciljem osiguranja nepristranosti njihovih odluka. Ovaj zahtjev za neovisnošću ne dovodi u pitanje institucionalnu autonomiju i ustavne obveze država članica ili načelo neutralnosti u vezi s propisima u državama članicama kojima se reguliraju vlasnička prava utvrđena člankom 295. Ugovora. Državna regulatorna tijela trebaju imati na raspolaganju sve potrebne resurse, u smislu osoblja, stručnjaka i novčanih sredstava za obavljanje svojih zadaća.
- (12) Svaka stranka na koju se odnosi odluka državnog regulatornog tijela treba imati pravo podnošenja žalbe tijelu koje je neovisno o strankama u postupku. Ovo tijelo može biti sud. Nadalje, svako poduzeće koje smatra da njegov zahtjev za dodjelu prava na instaliranje opreme nije razmatran u skladu s načelima iz ove Direktive mora imati mogućnost podnijeti žalbu protiv takve odluke. Taj žalbeni postupak ne dovodi u pitanje podjelu nadležnosti u nacionalnom pravnom sustavu i prava pravnih ili fizičkih osoba prema nacionalnom pravu.
- (13) Državna regulatorna tijela trebaju prikupljati informacije od sudionika na tržištu s ciljem učinkovitog obavljanja njihovih zadatka. Navedene se informacije mogu prikupljati i u ime Komisije, čime joj se omogućava ispunjavanje dužnosti u skladu s pravom Zajednice. Zahtjevi za informacije moraju biti razmjerni potrebama i ne smiju

⁽¹⁾ SL L 298, 17.10.1989., str. 23. Direktiva kako je izmijenjena Direktivom 97/36/EZ Europskog parlamenta i Vijeća (SL L 202, 30.7.1997., str. 60.).

⁽²⁾ SL L 91, 7.4.1999., str. 10.

⁽³⁾ SL L 178, 17.7.2000., str. 1.

⁽⁴⁾ SL L 204, 21.7.1998., str. 37. Direktiva kako je izmijenjena Direktivom 98/48/EZ (SL L 217, 5.8.1998., str. 18.).

- nepotrebno opterećivati poduzeća. Informacije koje prikuplja državno regulatorno tijelo moraju biti javno dostupne, osim u dijelu u kojem su povjerljive u smislu nacionalnih pravila o javnom pristupu informacijama i podložno pravu Zajednice i nacionalnom pravu o poslovnoj tajni.
- (14) Informacija koju državno regulatorno tijelo smatra povjerljivom može se, u skladu s pravilima Zajednice i nacionalnim pravilima o poslovnoj tajni, dati Komisiji i drugim državnim regulatornim tijelima samo kad je takva razmjena nužno potrebna s ciljem primjene odredaba ove Direktive ili posebnih direktiva. Razmjena informacija mora se ograničiti na relevantno i mora biti proporcionalna svrsi takve razmjene.
- (15) Važno je da se državna regulatorna tijela konzultiraju sa svim zainteresiranim stranama o predloženoj odluci i da uzmu u obzir njihove primjedbe prije donošenja konačne odluke. Kako bi se osiguralo da odluke na nacionalnoj razini nemaju negativan učinak na jedinstveno tržište ili druge ciljeve iz Ugovora, državna regulatorna tijela također trebaju dostaviti nacрте odluka Komisiji i drugim državnim regulatornim tijelima dajući im mogućnost za primjedbe. Primjereno je da državna regulatorna tijela traže mišljenje svih zainteresiranih strana o svim prijedlozima mjera koje utječu na trgovinu među državama članicama. Slučajevi kod kojih se primjenjuju postupci iz članka 6. i 7. definirani su u ovoj Direktivi i posebnim direktivama. Komisija bi morala imati mogućnost, nakon konzultacije s Odborom za komunikacije, zahtijevati od državnog regulatornog tijela povlačenje nacрта mjere u dijelu koji se tiče definicije relevantnih tržišta ili određivanja odnosno neodređivanja poduzeća sa značajnom tržišnom moći ako takve odluke mogu zapriječiti pristup jedinstvenom tržištu ili nisu u skladu s pravom Zajednice, a posebno zadacima koje moraju izvršiti državna regulatorna tijela. Ovaj postupak ne dovodi u pitanje postupak obavješćivanja definiran Direktivom 98/34/EZ i nadležnostima Komisije prema Ugovoru vezano za povrede prava Zajednice.
- (16) Državna regulatorna tijela moraju imati usklađen sustav ciljeva i načela koje podupiru, i moraju, ako je potrebno, u izvršavanju zadaća vezano uz ovaj regulatorni okvir, usklađivati svoje djelovanje s regulatornim tijelima drugih država članica.
- (17) Djelovanje državnih regulatornih tijela osnovanih u skladu s ovom Direktivom i posebnim direktivama doprinosi ispunjavanju širih ciljeva u području kulture, zapošljavanja, zaštite okoliša, socijalne kohezije i uređenja i planiranja regionalnog područja.
- (18) Zahtjev postavljen državama članicama za osiguranje da državna regulatorna tijela uzmu u obzir, što je moguće više, potrebu da regulativa u odnosu na tehnologije bude neutralna, odnosno da niti ne odlučuje u korist niti odbacuje određeni tip tehnologije, ne znači da se ne mogu kad je to opravdano poduzeti određeni koraci s ciljem promoviranja određenih usluga, na primjer digitalne televizije kao sredstva povećanja učinkovitosti spektra.
- (19) Radijske frekvencije su bitan element elektroničkih telekomunikacijskih usluga koje se temelje na radijskim frekvencijama, i, u mjeri u kojoj se odnose na ove usluge, njihova raspodjela i dodjela od strane državnog regulatornog tijela mora se obavljati u skladu s usklađenim ciljevima i načelima koji reguliraju njihovo djelovanje kao i objektivnim, transparentnim i nediskriminirajućim kriterijima, koji uzimaju u obzir demokratske, socijalne, lingvističke i kulturne interese vezane za upotrebu frekvencije. Važno je raspodjelu i dodjelu radijskih frekvencija obavljati što je moguće učinkovitije. Prijenos radijskih frekvencija može biti djelotvorno sredstvo za povećanje učinkovitog korištenja spektra, sve dok postoji dovoljno mehanizama za zaštitu općeg interesa, posebno potrebe osiguranja transparentnosti i regulatornog nadzora nad ovim prijenosima. Odluka br. 676/2002/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 7. ožujka 2002. o regulatornom okviru za politiku radiofrekvencijskog spektra u Europskoj zajednici (Odluka o radiofrekvencijskom spektru) ⁽¹⁾ utvrđuje okvir za usklađenje radijskih frekvencija, a djelatnosti vezane za ovu Direktivu moraju nastojati olakšati rad definiran tom Odlukom.
- (20) Pristup resursima dodjele brojeva na osnovi transparentnih, objektivnih i nediskriminirajućih kriterija bitan je za poduzeća koja se natječu u sektoru elektroničkih komunikacija. Državna regulatorna tijela moraju upravljati svim elementima nacionalnih planova numeriranja, uključujući i kodne točke koje se koriste u mrežnom adresiranju. Ako je potrebno uskladiti resurse dodjele brojeva u Zajednici s ciljem podupiranja razvoja paneuropskih usluga, Zajednica može, koristeći svoju izvršnu moć, donijeti odgovarajuće tehničke mjere za primjenu. Kad je to potrebno zbog osiguranja potpunog globalnog međusobnog funkcioniranja usluga, države članice trebaju u okviru međunarodnih organizacija i foruma gdje se donose odluke o brojevima uskladiti svoja nacionalna stajališta u skladu s Ugovorom. Odredbama ove Direktive ne uspostavljaju se nova područja odgovornosti državnih regulatornih tijela na polju internet imena i adresa.

⁽¹⁾ SL L 108, 24.4.2002., str. 21.

- (21) Države članice mogu, pri dodjeli radijskih frekvencija i brojeva od izuzetnog gospodarskog značaja koristiti, *inter alia*, postupak odabira zasnovan na tržišnom natjecanju ili uspoređivanju. U provedbi tih postupaka, državna regulatorna tijela moraju uzeti u obzir odredbe članka 8.
- (22) Potrebno je osigurati postupke za dodjelu prava na instaliranje opreme koji su pravovremeni, nediskriminirajući i transparentni i omogućavaju pošteno i učinkovito tržišno natjecanje. Ova Direktiva ne dovodi u pitanje nacionalne odredbe kojima se regulira izvlaštenje ili korištenje vlasništva, normalno korištenje vlasničkih prava, normalno korištenje javne domene, ili načelo neutralnosti u propisima država članica vezanih za sustav vlasništva nad imovinom.
- (23) Zajedničko korištenje opreme može biti korisno za gradsko planiranje, javno zdravlje ili pitanja okoliša, i državna ga regulatorna tijela, uz dobrovoljni pristanak zainteresiranih, trebaju podupirati. U slučajevima kad su poduzeća lišena pristupa dobrim alternativama, može biti potrebno uvesti prisilno zajedničko korištenje prostora ili opreme. Ono podrazumijeva, *inter alia*, fizičko dijeljenje prostora i vodova, zgrade, stupa, antene ili antenskog sustava. Prisilno zajedničko korištenje prostora ili opreme može se nametnuti samo nakon iscrpne javne rasprave.
- (24) U slučajevima kad operatori pokretnih mreža zbog zaštite okoliša moraju dijeliti tornjeve ili stupove, ovo prisilno dijeljenje može dovesti do toga da svaki operator zbog zaštite javnog zdravlja mora smanjiti maksimalnu razinu prenesene snage zbog čega će morati postaviti više transmisijskih stanica s ciljem pokrivanja cijelog nacionalnog teritorija.
- (25) U nekim okolnostima postoji potreba za *ex ante* obvezama da bi se osigurao razvoj tržišnog natjecanja. Definicija značajne tržišne snage iz Direktive 97/33/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 30. lipnja 1997. o međusobnom povezivanju u telekomunikacijama u pogledu osiguranja osnovne usluge i interoperabilnosti putem primjene načela otvorenog pristupa (ONP) ⁽¹⁾ pokazala se, kao prag za određivanje *ex ante* obveza, učinkovitim u početnoj fazi otvaranja tržišta, ali je sada treba prilagoditi kako bi bolje odgovarala složenijim i dinamičnijim tržištima. Zbog toga je definicija koja se koristi u ovoj Direktivi ekvivalentna pojmu dominacije prema definiciji tog pojma u sudskoj praksi Suda i Prvostupanjskog suda Europskih zajednica.
- (26) U nekim slučajevima dva ili više poduzeća mogu dijeliti dominantan položaj ne samo kad među njima postoje strukturalne ili druge veze nego i kad je struktura tržišta na kojem se oni pojavljuju povoljna za zajedničko djelovanje, tj. kad ono potiče paralelno ili udruženo, nenatjecateljsko ponašanje na tržištu.
- (27) Bitno je da se *ex ante* obveze nametnu samo ondje gdje nema učinkovitog natjecanja, tj. na tržištima na kojima postoji jedno ili više poduzeća sa značajnom tržišnom snagom i gdje pravni lijekovi na raspolaganju u nacionalnom pravu ili pravu tržišnog natjecanja Zajednice nisu dovoljni za rješavanje problema. Stoga je potrebno da Komisija u skladu s načelima prava tržišnog natjecanja izradi smjernice na razini Zajednice kojima bi se rukovodila državna regulatorna tijela u ocjenjivanju djelotvornosti tržišnog natjecanja i značajne tržišne snage. Državna regulatorna tijela trebaju utvrditi jesu li određeni proizvod ili usluga stvarno konkurentni u određenoj geografskoj regiji, koja može biti cijela ili jednim dijelom na državnom području te države članice ili je mogu činiti susjedni dijelovi državnih područja država članica. Analiza učinkovitog tržišnog natjecanja treba sadržavati analizu o tome razvija li se tržište u smjeru tržišnog natjecanja, odnosno je li izostanak djelotvornog natjecanja trajno. Ove se smjernice trebaju baviti i pitanjem novih tržišta u nastajanju na kojima je onaj tko je *de facto* tržišni predvodnik vjerojatno drži značajni tržišni udjel ali ga ne treba podvrgavati neprimjerenim obvezama. Komisija treba redovito preispitivati smjernice kako bi se osigurala njihova primjerenost tržištima koja se naglo razvijaju. Državna regulatorna trebati će surađivati kad se za određeno tržište utvrdi da je transnacionalno.
- (28) U ocjenjivanju ima li neko poduzeće značajnu tržišnu snagu na određenom tržištu, državna regulatorna tijela trebaju djelovati sukladno pravu Zajednice pridajući smjernicama Komisije najveću pozornost.
- (29) Zajednica i države članice preuzele su obveze u Svjetskoj trgovinskoj organizaciji u vezi s normama i regulatornim okvirima u sektoru telekomunikacijskih mreža i usluga.

⁽¹⁾ SL L 199, 26.7.1997., str. 32. Direktiva kako je izmijenjena Direktivom 98/61/EZ (SL L 268, 3.10.1998., str. 37.).

- (30) Normizacija treba biti proces koji je prvenstveno određen tržištem. Međutim, može ipak doći do situacija kad je potrebno tražiti sukladnost s odgovarajućim normama na razini Zajednice s ciljem osiguranja interoperabilnosti na jedinstvenom tržištu. Na nacionalnoj razini, države članice moraju poštovati odredbe Direktive 98/34/EZ. Direktiva 95/47/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 24. listopada 1995. o uporabi normi za prijenos televizijskih signala⁽¹⁾ nije propisala neki određeni digitalni sustav za prijenos televizijskih signala niti vrstu usluga. Preko Digital Video Broadcasting Group, poduzeća na europskom tržištu stvorila su obitelj televizijskih prijenosnih sustava koje je normirao Europski institut za telekomunikacijske norme (ETSI) i koje preporučuje Međunarodna telekomunikacijska unija. Svaku odluku kojom bi se ova norma nametnula kao obavezna treba donijeti nakon sveobuhvatne javne rasprave. Postupci standardizacije koji se navode u ovoj Direktivi ne dovode u pitanje odredbe Direktive 1999/5/EZ, Direktive Vijeća 73/23/EEZ od 19. veljače 1973. o usklađivanju zakonodavstava država članica o električnoj opremi namijenjenoj za uporabu unutar određenih naponskih granica⁽²⁾ i Direktive Vijeća 89/336/EEZ od 3. svibnja 1989. o usklađivanju zakonodavstava država članica u odnosu na elektromagnetsku kompatibilnost⁽³⁾.
- (31) Potrebno je poticati, na razini korisnika, interoperabilnost digitalnih televizijskih usluga i poboljšane digitalne televizijske opreme s ciljem ostvarivanja slobodnog protoka informacija, medijskog pluralizma i kulturne raznolikosti. Poželjno je da potrošači imaju mogućnost prijema, neovisno o načinu prijenosa, svih digitalnih televizijskih usluga, uzimajući u obzir neutralnost tehnologije, budući tehnološki proces, potrebu promicanja korištenja digitalne televizije i stanje tržišnog natjecanja na tržištu digitalnih televizijskih usluga. Operatori digitalne interaktivne televizije moraju nastojati primjenjivati sustav otvorenog aplikacijskog programskog sučelja (API) koje je u skladu sa standardima ili specifikacijama koje je usvojila Europska normizacijska organizacija. Potrebno je poticati i organizirati prelasku s postojećeg API sustava na novi otvoreni API sustav, na primjer pismima o razumijevanju među svim relevantnim tržišnim sudionicima. Otvoreni API sustav olakšava mogućnost interoperabilnosti, tj. prenosivost interaktivnog sadržaja između raznih mehanizama isporuke i punu funkcionalnost tog sadržaja na poboljšanoj digitalnoj televizijskoj opremi. Treba, međutim, voditi računa o potrebi neometanog rada prijemnih uređaja i njihove zaštite od zlonamjernih napada, npr. virusa.
- (32) U slučaju spora među poduzećima u istoj državi članici po pitanjima obuhvaćenim ovom Direktivom ili posebnim direktivama, na primjer vezano za obvezu pristupa i međusobnog povezivanja ili načine prenošenja
- pretplatničkih lista, oštećena stranka koja je pregovarala s poštenom namjerom ali nije sklopila ugovor trebala bi imati mogućnost obratiti se državnom regulatornom tijelu za rješavanje spora. Državna regulatorna tijela trebala bi imati mogućnost nametnuti rješenje za stranke u sporu. U postupku rješavanja spora među poduzećima koji pružaju elektroničke komunikacijske mreže ili usluge u državi članici, državno regulatorno tijelo treba nastojati osigurati poštovanje obveza iz ove Direktive i posebnih direktiva.
- (33) Uz prava na žalbu prema nacionalnom pravu ili pravu Zajednice postoji i potreba za pokretanjem jednostavnog postupka na zahtjev jedne od stranaka u sporu s ciljem rješavanja prekograničnih sporova koji nisu u nadležnosti jedinstvenog državnog regulatornog tijela.
- (34) Jedinstveni bi odbor trebao zamijeniti „ONP odbor” osnovan člankom 9. Direktive 90/387/EEZ i Odbor za dozvole osnovan člankom 14. Direktive 97/13/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 10. travnja 1997. o zajedničkom okviru za opća ovlaštenja i pojedinačne dozvole u području telekomunikacijskih usluga⁽⁴⁾.
- (35) Državna regulatorna tijela i tijela za zaštitu tržišnog natjecanja trebaju međusobno razmjenjivati informacije potrebne za primjenu odredaba iz ove Direktive i posebnih direktiva, s ciljem omogućavanja potpune međusobne suradnje. Što se tiče razmjene informacija, tijelo koje dobiva podatke treba za njih osigurati isti stupanj povjerljivosti kao i tijelo koje ih šalje.
- (36) Komisija je najavila svoju namjeru osnivanja europske skupine regulatora za elektroničke komunikacijske mreže i usluge koja bi predstavljala prikladan mehanizam za poticanje suradnje i koordinacije državnih regulatornih tijela, s ciljem promicanja razvoja unutarnjeg tržišta elektroničkih komunikacijskih mreža i usluga i postizanja ujednačene primjene u svim državama članicama odredaba utvrđenih ovom Direktivom i posebnim direktivama, posebno u slučajevima kad nacionalno pravo koje regulira primjenu prava Zajednice daje državnom regulatornom tijelu značajne diskrecijske ovlasti pri primjeni određenih pravila.

⁽¹⁾ SL L 281, 23.11.1995., str. 51.

⁽²⁾ SL L 77, 26.3.1973., str. 29.

⁽³⁾ SL L 139, 23.5.1989., str. 19.

⁽⁴⁾ SL L 117, 7.5.1997., str. 15.

- (37) Od državnih regulatornih tijela treba tražiti da surađuju međusobno i s Komisijom na transparentan način kako bi se u svim državama članicama osigurala dosljedna primjena odredaba ove Direktive i posebnih direktiva. Ova se suradnja, *inter alia*, može odvijati u Odboru za komunikacije ili u skupini koju čine europski regulatori. Države članice moraju odlučiti koja se tijela smatraju državnim regulatornim tijelima za potrebe ove Direktive i posebnih direktiva.
- (38) Mjere koje bi mogle utjecati na trgovinu među državama članicama su mjere koje mogu imati utjecaj, izravni ili neizravni, stvarni ili mogući, na oblike trgovine među državama članicama i to na način kojim se mogu stvoriti prepreke jedinstvenom tržištu. One uključuju mjere koje imaju značajan učinak na operatore ili korisnike u drugim državama članicama, i obuhvaćaju, *inter alia*: mjere koje utječu na cijene za korisnike u drugim državama članicama; mjere koje utječu na mogućnost poduzeća s poslovnim nastanom u drugoj državi članici da pruža elektroničku komunikacijsku uslugu i posebno mjere koje utječu na mogućnost pružanja usluga na transnacionalnoj osnovi i mjere koje utječu na strukturu tržišta ili pristup tržištu, s posljedicama na poduzeća u državama članicama.
- (39) Odredbe ove Direktive treba povremeno preispitivati, posebno s ciljem utvrđivanja potrebe za izmjenama s obzirom na promjenjivost tehnoloških i tržišnih uvjeta.
- (40) Mjere potrebne za provedbu ove Direktive treba usvojiti u skladu s Odlukom Vijeća 1999/468/EZ od 28. lipnja 1999. o utvrđivanju postupaka za izvršavanje provedbenih ovlasti dodijeljenih Komisiji ⁽¹⁾.
- (41) S obzirom da ciljeve predloženog djelovanja, odnosno postizanje usklađenog regulatornog okvira za elektroničke komunikacijske usluge, elektroničke komunikacijske mreže, pripadajuću opremu i povezane usluge ne mogu dostatno ostvariti države članice, nego ih se može na bolji način, zbog razmjera i učinaka tog djelovanja, ostvariti na razini Zajednice, Zajednica može usvojiti mjere u skladu s principom supsidijarnosti, u skladu s člankom 5. Ugovora. U skladu s načelom proporcionalnosti iz istog članka ova Direktiva ne prelazi ono što je potrebno za ostvarivanje tih ciljeva.
- (42) Određene direktive i odluke iz ovog područja treba staviti izvan snage.

- (43) Komisija treba pratiti prelazak s postojećeg regulatornog okvira na novi okvir, i može, kad za to bude vrijeme, donijeti prijedlog o stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 2887/2000 Europskog parlamenta i Vijeća od 18. prosinca 2000. o razmotanom pristupu lokalnoj petlji ⁽²⁾,

DONIJELI SU OVU DIREKTIVU:

POGLAVLJE I

PODRUČJE PRIMJENE, CILJ I DEFINICIJE

Članak 1.

Područje primjene i cilj

1. Ovom se Direktivom utvrđuje usklađeni okvir za regulaciju elektroničkih komunikacijskih usluga, elektroničkih komunikacijskih mreža, pripadajuću opremu i povezane usluge. Ona određuje zadaće državnih regulatornih tijela i utvrđuje paket postupaka s ciljem osiguranja ujednačene primjene regulatornog okvira diljem Zajednice.
2. Ova Direktiva i posebne direktive ne dovode u pitanje obveze koje propisuje nacionalno pravo u skladu s pravom Zajednice ili pravo Zajednice vezano za pružanje usluga korištenjem elektroničkih komunikacijskih mreža i usluga.
3. Ova Direktiva i posebne direktive ne dovode u pitanje mjere donesene na razini Zajednice ili na nacionalnoj razini u skladu s zakonodavstvom Zajednice, u vezi s postizanja ciljeva od općeg značaja, posebno što se tiče propisivanja sadržaja i audiovizualne politike.
4. Ova Direktiva i posebne direktive ne dovode u pitanje odredbe Direktive 1999/5/EZ.

Članak 2.

Definicije

Za potrebe ove Direktive:

- (a) „elektronička komunikacijska mreža” znači prijenosni sustav i, prema potrebi, oprema za prospajanje ili usmjerenje i druga sredstva koja omogućavaju prijenos signala žičnim, radijskim, svjetlosnim ili drugim elektromagnetskim sustavom, uključujući satelitske mreže, nepokretne zemaljske mreže (komutirana mreža s prospajanjem kanala i prospajanjem paketa, uključujući internet) i

⁽¹⁾ SL L 184, 17.7.1999., str. 23.

⁽²⁾ SL L 336, 30.12.2000., str. 4.

- zemaljske mreže pokretnih komunikacija, elektroenergetske kabelaške sustave u mjeri u kojoj se koriste za prijenos signala, radiodifuzijske mreže i mreže kabelaške televizijske, bez obzira na vrstu podataka koju prenose;
- (b) „transnacionalna tržišta” znači tržišta definirana u skladu s člankom 15. stavkom 4. koja pokrivaju Zajednicu ili njezin značajni dio;
- (c) „elektronička komunikacijska usluga” znači usluga koja se uobičajeno pruža uz naknadu i sastoji se u cijelosti, ili većim dijelom, od prijenosa signala u elektroničkim komunikacijskim mrežama, uključujući telekomunikacijske usluge i usluge prijenosa u radiodifuzijskim mrežama, ali isključujući usluge pružanja sadržaja i obavljanja uredničkog nadzora nad sadržajem koji se prenosi korištenjem elektroničkih komunikacijskih mreža i usluga; ona ne obuhvaća usluge informacijskog društva, u skladu s definicijom iz članka 1. Direktive 98/34/EZ, koje se ne sastoje, u cijelosti ili većim dijelom, od prijenosa signala u elektroničkim komunikacijskim mrežama;
- (d) „javna komunikacijska mreža” znači elektronička komunikacijska mreža koja se u cijelosti ili većinom upotrebljava za pružanje javno dostupnih elektroničkih komunikacijskih usluga;
- (e) „povezana oprema” znači usluge, fizička infrastruktura i druga oprema i sastavnice povezane s elektroničkom komunikacijskom mrežom i/ili elektroničkom komunikacijskom uslugom koje omogućuju i/ili podržavaju pružanje usluga putem te mreže i/ili usluge. Ona uključuje sustave uvjetovanog pristupa i elektroničke programske vodiče;
- (f) „sustav uvjetovanog pristupa” znači bilo koja tehnička mjera i/ili rješenje kojim se omogućuje pristup zaštićenim radiodifuzijskim uslugama u razumljivom obliku uz uvjet plaćanja pretplate ili drugi oblik prethodnog pojedinačnog odobrenja;
- (g) „državno regulatorno tijelo” znači tijelo ili tijela koja su od države članice dobila neku od regulatornih zadaća utvrđenih ovom Direktivom ili posebnim direktivama;
- (h) „korisnik” znači pravna ili fizička osoba koja koristi ili traži javno dostupnu elektroničku komunikacijsku uslugu;
- (i) „potrošač” znači svaka fizička osoba koja koristi ili traži javno dostupnu elektroničku komunikacijsku uslugu u svrhe koje nisu namijenjene njezinoj poslovnoj djelatnosti, obrtu ili djelatnosti slobodnog zanimanja;
- (j) „univerzalne usluge” znači najmanji skup usluga, prema definiciji iz Direktive 2002/22/EZ (Direktiva o univerzalnim uslugama), određene kvalitete koje su dostupne svim korisnicima po pristupačnoj cijeni bez obzira na njihovu geografsku lokaciju i, s obzirom na specifične nacionalne uvjete;
- (k) „pretplatnik” znači svaka fizička ili pravna osoba koja je sklopila ugovor s operatorom javno dostupnih elektroničkih komunikacijskih usluga o pružanju tih usluga;
- (l) „Posebne direktive” znači Direktiva 2002/20/EZ (Direktiva o ovlaštenju), Direktiva 2002/19/EZ (Direktiva o pristupu), Direktivu 2002/22/EZ (Direktiva o univerzalnim uslugama) i Direktiva 97/66/EZ;
- (m) „pružanje elektroničkih komunikacijskih mreža” znači uspostavljanje, rad, nadzor ili osiguranje postojanja takvih mreža”;
- (n) „krajnji korisnik” znači korisnik koji ne obavlja djelatnost javne komunikacijske mreže ili javno dostupne elektroničke komunikacijske usluge;
- (o) „napredna oprema za digitalnu televiziju” znači uređaje kojima je svrha spajanje na televizijski prijamnik ili integralni digitalni televizijski prijamnik, koji može primati digitalne interaktivne televizijske usluge;
- (p) „sučelje aplikacijskog programa (API)” znači programsko sučelje između aplikacijskih programa, koje su nakladnici elektroničkih medija ili pružatelji usluga učinili dostupnim, kao i sredstva u naprednoj digitalnoj opremi za usluge digitalnog radija i televizije.

POGLAVLJE II.

DRŽAVNA REGULATORNA TIJELA

Članak 3.

Državna regulatorna tijela

1. Države članice osiguravaju da se zadacima koji su dodijeljeni državnim regulatornim tijelima u skladu s ovom Direktivom i posebnim direktivama bave nadležna tijela.
2. Države članice jamče neovisnost državnih regulatornih tijela i osiguravaju njihovu pravnu odvojenost i operativnu neovisnost o svim organizacijama koje pružaju elektroničke komunikacijske mreže, opreme ili usluge. Države članice koje su zadržale vlasništvo ili kontrolu nad poduzećima koja pružaju elektroničke komunikacijske mreže i/ili usluge osiguravaju učinkovito strukturalno odvajanje regulatorne funkcije od djelatnosti koje se tiču vlasništva ili nadzora.
3. Države članice osiguravaju da se regulatorno tijelo koristi svojim ovlastima na nepristran i transparentan način.
4. Države članice trebaju objavljivati, u lako dostupnom obliku, zadaće koje državna regulatorna tijela moraju izvršavati, posebno one koje su u nadležnosti više od jednog tijela. Države članice osiguravaju, kad je to potrebno, suradnju i savjetovanje

među tim tijelima, kao i među njima i tijelima koja su zadužena za primjenu prava tržišnog natjecanja i državnim tijelima zaduženima za primjenu prava o pravima potrošača, o pitanjima od općeg interesa. Kad je za pojedina pitanja zaduženo više od jednog tijela, država članica osigurava objavljivanje informacija o zadaćama svakoga od njih na lako dostupan način.

5. Državna regulatorna tijela i tijela za zaštitu tržišnog natjecanja izmjenjuju informacije potrebne u vezi s primjenom odredaba ove Direktive i posebnih direktiva. Vezano za razmjenu informacija, tijelo koje prima informacije osigurava za njih isti stupanj tajnosti kao i tijelo koje ih šalje.

6. Države članice obavješćuju Komisiju o svim regulatornim tijelima koja su dobila zadaće slijedom ove Direktive i posebnih direktiva i njihovim odgovornostima vezanim za te zadaće.

Članak 4.

Pravo žalbe

1. Države članice osiguravaju postojanje učinkovitih mehanizama na nacionalnoj razini prema kojima svaki korisnik ili pružatelj elektroničkih komunikacijskih mreža ili usluga obuhvaćen određenom odlukom državnog regulatornog tijela ima pravo žalbe na tu odluku neovisnom žalbenom tijelu. To tijelo, koje može biti sud, raspolaže potrebnom stručnošću za obavljanje svoje funkcije. Države članice osiguravaju propisno uzimanje u obzir elemenata slučaja i postojanje učinkovitog mehanizma žalbe. Do donošenja odluke po ovakvoj žalbi ostaje na snazi odluka državnog regulatornog tijela, osim ako žalbeno tijelo ne odluči drukčije.

2. Ako nije pravosudno tijelo, žalbeno tijelo iz stavka 1. uvijek daje pisano obrazloženje svoje odluke. Isto tako, u takvim slučajevima, njegova je odluka podložna reviziji suda u smislu odredaba članka 234. Ugovora.

Članak 5.

Pružanje informacija

1. Države članice osiguravaju da poduzeća koja pružaju elektroničke komunikacijske mreže i usluge pružaju sve informacije, uključujući i financijske, potrebne državnim regulatornim tijelima s ciljem osiguranja poštovanja odredaba ove Direktive ili posebnih direktiva ili odluka donesenih u skladu s njima. Spomenuta poduzeća dostavljaju te informacije odmah po zahtjevu prema rokovima i razini detalja koju odredi državno

regulatorno tijelo. Informacije koje zatraži državno regulatorno tijelo proporcionalne su izvršavanju te zadaće. Državno regulatorno tijelo obrazlaže svoj zahtjev za dostavu informacija.

2. Države članice osiguravaju dostavljanje informacija Komisiji od strane državnih regulatornih tijela, na njezin obrazložen zahtjev, koji su joj potrebni za izvršavanje zadaća iz Ugovora. Informacije koje traži Komisija proporcionalne su tim zadaćama. Ako se te informacije tiču informacija koje je poduzeće ranije na zahtjev dalo državnom regulatornom tijelu, spomenuto poduzeće se o tome obavješćuje. U opsegu u kojemu je to potrebno, osim u slučajevima kad je tijelo koje dostavlja informacije to izričito zabranilo, Komisija dobivene informacije stavlja na raspolaganje drugim takvim tijelima u drugoj državi članici.

Države članice osiguravaju, poštujući zahtjeve iz stavka 3., da informacije koje su date jednom državnom regulatornom tijelu budu, nakon obrazloženog zahtjeva, dostupne i drugom takvom tijelu, u istoj ili u drugoj državi članici, kad je to potrebno radi omogućavanja bilo kojemu od tih tijela izvršavanje obveza prema pravu Zajednice.

3. Kad državno regulatorno tijelo smatra određeni podatak povjerljivim u skladu s pravilima Zajednice i nacionalnim pravilima o poslovnoj tajni, Komisija i državna regulatorna tijela osiguravaju navedenu tajnost.

4. Države članice osiguravaju, u skladu s nacionalnim pravilima o javnom pristupu informacijama, a poštujući pravila Zajednice i nacionalna pravila o poslovnoj tajni, objavljivanje od strane državnih regulatornih tijela onih informacija koje doprinose otvorenom tržištu i tržišnom natjecanju.

5. Državna regulatorna tijela objavljuju uvjete javnog pristupa informacijama u skladu sa stavkom 4., uključujući postupke za dobivanje navedenog pristupa.

Članak 6.

Savjetovanja i mehanizmi transparentnosti

Osim u slučajevima navedenima u članku 7. stavku 6., članku 20. ili članku 21., kad državna regulatorna tijela namjeravaju poduzeti mjere iz ove Direktive ili posebnih direktiva koje imaju značajan utjecaj na mjerodavna tržišta, države članice daju zainteresiranim strankama priliku da u razumnom roku daju svoje primjedbe na nacrt mjera. Državna regulatorna tijela objavljuju

nacionalni postupak savjetovanja. Države članice osiguravaju uspostavljanje jedinstvenog informacijske točke na kojoj će se moći dobiti uvid u trenutna savjetovanja. Državno regulatorno tijelo dužno je učiniti javno dostupnim rezultate savjetovanja osim ako se ne radi o povjerljivoj informaciji u skladu s pravom Zajednice i nacionalnim pravom o poslovnoj tajni.

Članak 7.

Jačanje unutarnjeg tržišta elektroničkih komunikacija

1. U obavljanju svojih zadaća slijedom ove Direktive i posebnih direktiva, državna regulatorna tijela u najvećoj mjeri uzimaju u obzir ciljeve navedene u članku 8., a posebno u onom dijelu koji se tiče funkcioniranja unutarnjeg tržišta.

2. Državna regulatorna tijela doprinose razvoju unutarnjeg tržišta međusobnom suradnjom i suradnjom s Komisijom na transparentan način, s ciljem osiguranja ujednačene primjene odredaba ove Direktive i posebnih direktiva u svim državama članicama. U tom cilju ona moraju posebno nastojati postići dogovor o vrstama instrumenata i lijekova najprimjerenijim specifičnim vrstama situacija na tržištu.

3. Uz savjetovanja iz članka 6., u slučaju kad državno regulatorno tijelo namjerava poduzeti mjere koje:

(a) su obuhvaćene područjem primjene članka 15. ili članka 16. ove Direktive, članka 5. ili članka 8. Direktive 2002/19/EZ (Direktiva o pristupu) ili članka 16. Direktive 2002/22/EZ (Direktiva o univerzalnim uslugama); i

(b) bi utjecale na trgovinu među državama članicama,

ono istodobno čini dostupnim Komisiji i regulatornim tijelima drugih država članica nacrt te mjere kao i razloge na kojima se ta mjera zasniva, u skladu s člankom 5. stavkom 3. i o tome obavješćuje Komisiju i ostala državna regulatorna tijela. Državna regulatorna tijela i Komisija mogu davati primjedbe navedenom državnom regulatornom tijelu samo u roku od mjesec dana ili u roku iz članka 6. ako je taj rok duži. Rok od jednog mjeseca ne može se produžavati.

4. Ako mjera iz stavka 3. ima za cilj:

(a) definirati određeno tržište koje se razlikuje od onih definiranih u preporuci u skladu s člankom 15. stavkom 1.; ili

(b) odrediti ima li ili ne poduzeće, pojedinačno ili zajednički s drugima, značajnu tržišnu snagu prema članku 16. stavcima 3., 4. ili 5.,

i ako bi ona utjecala na trgovinu između država članica te je Komisija dala naznake državnom regulatornom tijelu da smatra kako će ovaj nacrt mjera stvoriti prepreku na zajedničkom tržištu ili ima ozbiljne sumnje u vezi s njegovom usklađenošću s pravom Zajednice, a posebno ciljevima navedenim u članku 8., tada do donošenja nacrta mjere ne može doći daljnja dva mjeseca. Ovaj se rok ne može produžavati. U tom roku Komisija može, u skladu s postupkom iz članka 22. stavka 2., donijeti odluku kojom od državnog regulatornog tijela zahtijeva povlačenje nacrta mjere. Ova odluka je popraćena detaljnom i objektivnom analizom o tome zašto Komisija smatra da taj nacrt mjere ne treba donijeti prijedlogom za njegovu izmjenu.

5. Dotično državno regulatorno tijelo u najvećoj mjeri uzima u obzir primjedbe drugih državnih regulatornih tijela i Komisije i ono može, osim u slučajevima iz stavka 4., donijeti proizašli nacrt mjere, o čemu u tom slučaju obavješćuje Komisiju.

6. U izuzetnim okolnostima, ako državno regulatorno tijelo smatra da postoji potreba za hitnim postupkom, ono može, iznimno od postupka utvrđenog u stavcima 3. i 4., s ciljem zaštite tržišnog natjecanja i interesa korisnika, odmah donijeti proporcionalne i privremene mjere. Ono o tim mjerama bez odgađanja, navodeći razloge, obavješćuje Komisiju i druga državna regulatorna tijela. Državno regulatorno tijelo donosi odluku o tome treba li ove mjere učiniti trajnima ili produžiti rok njihove primjene, u skladu s odredbama stavaka 3. i 4.

POGLAVLJE III.

ZADAĆE DRŽAVNIH REGULATORNIH TIJELA

Članak 8.

Ciljevi politike i regulativna načela

1. Države članice osiguravaju da državna regulatorna tijela u izvršavanju svojih regulatornih zadaća navedenih u ovoj Direktivi i posebnim direktivama poduzmu sve opravdane mjere u svrhu ostvarivanja ciljeva navedenih u stavcima 2., 3. i 4. Ove mjere su proporcionalne tim ciljevima.

Države članice osiguravaju da u izvršavanju regulatornih zadaća navedenih u ovoj Direktivi i posebnim direktivama, a posebno

onih utvrđenih radi osiguranja učinkovitog tržišnog natjecanja, državna regulatorna tijela maksimalno vode računa o poželjnosti donošenja regulative koja je tehnološki neutralna.

Državna regulatorna tijela mogu u okviru svojih nadležnosti doprinosti osiguranju provedbe politika koje imaju za cilj promicanje kulturne i jezične raznolikosti kao i medijskog pluralizma.

2. Državna regulatorna tijela promiču tržišno natjecanje u području pružanja elektroničkih komunikacijskih mreža, elektroničkih komunikacijskih usluga i pripadajuće opreme i usluga, *inter alia*:

- (a) osiguravanjem maksimalne koristi za korisnike, uključujući osobe s invaliditetom, u smislu mogućnosti izbora, cijene i kvalitete;
- (b) izbjegavanjem narušavanja ili ograničavanja tržišnog natjecanja u sektoru elektroničkih komunikacija;
- (c) poticanjem učinkovitog ulaganja u infrastrukturu i promicanjem inovacija; i
- (d) poticanjem učinkovitog korištenja i osiguranjem djelotvornog upravljanja radijskim frekvencijama i resursima dodjele brojeva.

3. Državna regulatorna tijela doprinose razvoju unutarnjeg tržišta, *inter alia*:

- (a) uklanjanjem preostalih prepreka za pružanje elektroničkih komunikacijskih mreža, pripadajuće opreme i usluga i elektroničkih komunikacijskih usluga na europskom nivou;
- (b) poticanjem stvaranja i razvitka transeuropskih mreža i interoperabilnosti paneuropskih usluga i povezanosti s kraja na kraj mreže;
- (c) osiguravanjem da, u sličnim okolnostima, nema diskriminacije u odnosu na poduzeća koja pružaju elektroničke komunikacijske mreže i usluge;
- (d) međusobnom suradnjom i suradnjom s Komisijom, na transparentan način, osiguravati razvoj dosljedne regulatorne prakse i dosljedne primjene ove Direktive i posebnih direktiva.

4. Državna regulatorna tijela promiču interese građana Europske unije, *inter alia*:

- (a) osiguravanjem svim građanima pristup univerzalnim uslugama navedenim u Direktivi 2002/22/EZ (Direktiva o univerzalnim uslugama);

- (b) osiguravanjem visokog stupnja zaštite potrošača pri njihovim kontaktima s pružateljima usluga, posebno osiguravanjem jednostavnih i jeftinih postupaka za rješavanje sporova koje provode tijela koja su neovisna o strankama u sporu;

- (c) pridonosenjem osiguranju visokog stupnja zaštite osobnih podataka i privatnosti;

- (d) promicanjem davanja jasnih informacija, posebno zahtijevajući transparentnost tarifa i uvjeta za korištenje javno dostupnih elektroničkih komunikacijskih usluga;

- (e) obraćanjem pažnje na potrebe posebnih društvenih grupa, posebno osoba s invaliditetom; i

- (f) očuvanjem integriteta i sigurnosti javnih komunikacijskih mreža.

Članak 9.

Upravljanje radijskim frekvencijama za elektroničke komunikacijske usluge

1. Države članice osiguravaju učinkovito upravljanje radijskim frekvencijama za elektroničke komunikacijske usluge na svojim državnim područjima u skladu s člankom 8. One osiguravaju raspodjelu i dodjelu tih radijskih frekvencija od strane državnih regulatornih tijela na temelju objektivnih, transparentnih, nediskriminirajućih i proporcionalnih kriterija.

2. Države članice promiču usklađeno korištenje radijskih frekvencija u cijeloj Zajednici, u skladu s potrebom osiguranja njihove učinkovite i djelotvorne upotrebe i u skladu s Odlukom br. 676/2002/EZ (Odluka o radijskom spektru).

3. Države članice mogu donijeti odredbe kojima se poduzećima omogućuje prenošenje prava na korištenje radijskim frekvencijama drugim poduzećima.

4. Države članice osiguravaju da tijelo nadležno za dodjelu spektra bude obaviješteno o namjeri prenošenja prava korištenja određenog poduzeća i da se taj prijenos obavi u skladu s postupcima koje je utvrdilo državno regulatorno tijelo i da se objavi. Državna regulatorna tijela osiguravaju da se ovakvim prijenosom ne narušava tržišno natjecanje. Kad je primjenom Odluke 676/2002/EZ (Odluka o radijskom spektru) ili drugih mjera Zajednice upotreba radijskih frekvencija usklađena, prijenos takve vrste ne smije imati za posljedicu promjenu korištenja te radijske frekvencije.

Članak 10.

Dodjela brojeva, imena i adresa

1. Države članice osiguravaju da državna regulatorna tijela nadziru dodjelu brojeva iz svih nacionalnih resursa dodjele brojeva i upravljanje nacionalnim sustavom dodjele brojeva.

Države članice osiguravaju adekvatne brojeve i raspone brojeva za sve javno dostupne elektroničke komunikacijske usluge. Državna regulatorna tijela uspostavljaju objektivne, transparentne i nediskriminirajuće postupke za dodjelu brojeva iz nacionalnih resursa dodjele brojeva.

2. Državna regulatorna tijela osiguravaju da se sustavi brojeva i postupci primjenjuju na način koji pruža jednak tretman svim davateljima javnih elektroničkih komunikacijskih usluga. Države članice posebno osiguravaju da se dodjelom raspona brojeva jednom poduzeću ne diskriminira druge davatelje elektroničkih komunikacijskih usluga u vezi s brojevima koji se koriste za pristup njihovim uslugama.

3. Države članice osiguravaju javno objavljivanje nacionalnog sustava brojeva i svih njegovih kasnijih izmjena, uz ograničenja koja mogu proizlaziti jedino vezano za nacionalnu sigurnost.

4. Države članice podupiru usklađivanje resursa dodjele brojeva unutar Zajednice kad je to potrebno s ciljem poticanja razvoja paneuropskih usluga. Komisija može, slijedom postupka iz članka 22. stavka 3. u vezi s tim donijeti odgovarajuće tehničke provedbene mjere.

5. Kad je to potrebno s ciljem osiguranja potpune globalne interoperabilnosti usluga, države članice usklađuju svoja stajališta u međunarodnim organizacijama i forumima u kojima se donose odluke o pitanjima koja se odnose na dodjelu brojeva, imena i adresa elektroničkih komunikacijskih mreža i usluga.

Članak 11.

Pravo puta

1. Države članice osiguravaju, u slučajevima kad nadležno tijelo razmatra:

- zahtjev za dodjelu prava na instaliranje opreme na, preko ili ispod javnog ili privatnog vlasništva poduzeću koje je ovlašteno za pružanje javnih komunikacijskih mreža, ili
- zahtjev za dodjelu prava na instaliranje opreme na, preko ili ispod javnog vlasništva poduzeću koje je ovlašteno za pružanje elektroničkih komunikacijskih mreža osim javnih,

da ono:

- djeluje u skladu s transparentnim, javno dostupnim postupcima, koji se primjenjuju bez diskriminacije i bez odgađanja, i

— poštuje načelo transparentnosti i nediskriminacije pri određivanju uvjeta za svako takvo pravo.

Gore spomenuti postupci mogu se razlikovati ovisno o tome je li podnositelj zahtjeva pružatelj javne komunikacijske mreže ili ne.

2. Države članice osiguravaju, u slučajevima kad državne ili lokalne vlasti zadržavaju vlasništvo ili nadzor nad poduzećima koja pružaju elektroničke komunikacijske mreže i/ili usluge, postojanje učinkovite strukturalne podjele između funkcije dodjele prava iz stavka 1. od radnji vezanih za vlasništvo ili kontrolu.

3. Države članice osiguravaju postojanje djelotvornih mehanizama s ciljem omogućavanja poduzećima podnošenja žalbe na odluke o dodjeli prava na instaliranje opreme tijelu koje je neovisno o zainteresiranim strankama.

Članak 12.

Kolokacija i dijeljenje opreme

1. U slučajevima kad poduzeće koje pruža elektroničke komunikacijske mreže ima pravo, prema nacionalnom zakonodavstvu, instalirati opremu na, iznad ili ispod javnog ili privatnog vlasništva ili se može koristiti postupkom izvlaštenja ili korištenja vlasništva, državna regulatorna tijela dužna su poticati zajedničko korištenje takve opreme ili vlasništva.

2. Posebno kad je zbog potrebe zaštite okoliša, javnog zdravlja, javne sigurnosti ili udovoljavanja uvjetima gradskog i seoskog planiranja poduzeću onemogućen pristup održivim alternativama, države članice mogu propisati poduzeću koje upravlja elektroničkom komunikacijskom mrežom zajedničko korištenje opreme ili vlasništva (uključujući kolokaciju) ili donijeti mjere za olakšanje koordinacije javnih radova ali samo nakon odgovarajućeg razdoblja javnog savjetovanja u kojem sve zainteresirane strane imaju mogućnost izraziti svoja gledišta. Ovakva rješenja u odnosu na dijeljenje ili suradnju mogu uključiti pravila o raspodjeli troškova za opremu ili vlasništvo.

Članak 13.

Računovodstveno odvajanje i financijska izvješća

1. Države članice zahtijevaju od poduzeća koja pružaju javne komunikacijske mreže ili javno dostupne elektroničke komunikacijske usluge, koja imaju posebno ili isključivo pravo pružanja usluga u drugim sektorima u istoj ili drugoj državi članici:

- (a) vođenje odvojenih računa za usluge koje se odnose na pružanje elektroničkih komunikacijskih mreža ili usluga, u mjeri u kojoj bi to bilo potrebno kad bi tu djelatnost obavljala pravno neovisna trgovačka društva, kako bi se identificirali svi elementi troškova i prihoda, s osnovama njihovog izračuna i detaljima o metodama pripisivanja, u odnosu na njihovu djelatnost pružanja elektroničkih komunikacijskih mreža ili usluga uključujući i popis dugotrajne imovine i strukturalnih troškova po stavkama; ili
- (b) strukturalno odvajanje djelatnosti u odnosu na pružanje elektroničkih komunikacijskih mreža ili usluga.

Države članice mogu odlučiti ne primjenjivati zahtjeve iz prvog podstavka na poduzeća čiji je godišnji promet u djelatnostima vezanim uz elektroničke komunikacijske mreže ili usluge u državama članicama manji od 50 milijuna EUR.

2. Kad poduzeća koja pružaju javne elektroničke komunikacijske mreže ili javno dostupne elektroničke komunikacijske usluge ne podliježu pravu trgovačkih društava i ne zadovoljavaju kriterije prava Zajednice o računovodstvu malih i srednjih poduzeća, dužna su sastavljati financijska izvješća i podnositi ih neovisnom revizoru i objavljivati. Njihova se revizija obavlja u skladu s odgovarajućim pravilima Zajednice i države članice.

Ovaj se zahtjev također odnosi na odvojene račune u skladu sa stavkom 1. točkom (a).

POGLAVLJE IV.

OPĆE ODREDBE

Članak 14.

Poduzeća sa značajnom tržišnom snagom

1. Kad se posebnim direktivama od državnih regulatornih tijela traži utvrđivanje ima li operator značajnu tržišnu snagu u skladu s postupkom navedenim u članku 16., primjenjuju se stavci 2. i 3. ovog članka.

2. Smatra se da poduzeće ima značajnu tržišnu snagu ako, pojedinačno ili zajednički s drugima, uživa položaj koji je jednak vladajućem, tj. uživa položaj ekonomske snage zbog koje se može ponašati u značajnoj mjeri neovisno o konkurentima, kupcima i konačno, potrošačima.

U postupku utvrđivanja jesu li dva ili više poduzeća u zajedničkom vladajućem položaju na tržištu, državna regulatorna tijela posebno djeluju u skladu s pravom Zajednice i u najvećoj mogućoj mjeri uzimaju u obzir smjernice za analizu tržišta i ocjenu značajne tržišne snage koje je Komisija objavila na temelju članka 15. Kriteriji koji se koriste pri toj ocjeni navedeni su u Prilogu II.

3. Ako jedno poduzeće ima značajnu tržišnu snagu na jednom tržištu, može se također smatrati da ima značajnu tržišnu snagu na usko povezanom tržištu, kad su veze između ta dva tržišta takve da dopuštaju prenošenje tržišne snage s jednog tržišta na drugo, povećavajući time tržišnu snagu tog poduzeća.

Članak 15.

Postupak definiranja tržišta

1. Poslije javnog savjetovanja i savjetovanja s državnim regulatornim tijelima Komisija donosi preporuku o mjerodavnim tržištima proizvoda i usluga (dalje u tekstu „preporuka“). Preporuka u skladu s Prilogom I. određuje ona tržišta proizvoda i usluga u okviru sektora elektroničkih komunikacija čije karakteristike mogu biti takve prirode da opravdaju nametanje regulatornih obveza navedenih u posebnim direktivama, ali ne dovodeći u pitanje tržišta koja se u određenim slučajevima mogu definirati prema pravu tržišnog natjecanja. Komisija definira tržišta u skladu s načelima prava tržišnog natjecanja.

Komisija redovito preispituje preporuku.

2. Komisija objavljuje, najkasnije na dan stupanja na snagu ove Direktive, smjernice za analizu tržišta i ocjenu značajne tržišne snage (dalje u tekstu „smjernice“) koje su u skladu s načelima prava tržišnog natjecanja.

3. Državna regulatorna tijela definiraju, uzimajući u najvećoj mogućoj mjeri u obzir preporuke i smjernice, mjerodavna tržišta koja odgovaraju nacionalnim uvjetima, i posebno relevantna geografska tržišta na svom državnom području, u skladu s načelima prava tržišnog natjecanja. Državna regulatorna tijela primjenjuju postupke navedene u članku 6. i članku 7. prije definiranja tržišta koja se razlikuju od onih navedenih u preporuci.

4. Nakon savjetovanja s državnim regulatornim tijelima Komisija može, djelujući u skladu s postupcima iz članka 22. stavka 3., donijeti odluku kojom se definira transnacionalno tržište.

Članak 16.

Postupak analize tržišta

1. Što je moguće prije nakon donošenja preporuke ili njezinih ažuriranja, državna regulatorna tijela provode analizu relevantnih tržišta, uzimajući u obzir smjernice najvećoj

mogućoj mjeri. Države članice osiguravaju provođenje ove analize, kad je to moguće, u suradnji s tijelima za zaštitu tržišnog natjecanja.

2. Kad se u skladu s člancima 16., 17., 18. i 19. Direktive 2002/22/EZ (Direktiva o univerzalnim uslugama), ili člancima 7. ili 8. Direktive 2002/19/EZ (Direktiva o pristupu) od državnog regulatornog tijela zahtijeva odluka o tome treba li nametnuti, zadržati, izmijeniti ili povući obveze prema poduzećima, ono na osnovi svoje analize tržišta prema stavku 1. ovog članka odlučuje postoji li na mjerodavnom tržištu djelotvorno tržišno natjecanje.

3. Kad državne regulatorno tijelo zaključi da je tržište konkurentno na učinkovit način, ono ne smije propisati ili zadržati bilo koju specifičnu regulatornu obvezu iz stavka 2. ovog članka. U slučajevima gdje već postoje specifične regulatorne obveze za taj sektor, ono povlači obveze koje su poduzećima nametnute na tom dotičnom tržištu. Stranke pogođene takvim povlačenjem obveza o tome se pravovremeno obavješćuju.

4. Kad državno regulatorno tijelo ustanovi da na mjerodavnom tržištu ne postoji djelotvorno tržišno natjecanje, ono na tom tržištu identificira poduzeća sa značajnom tržišnom snagom u skladu s člankom 14. i tim poduzećima propisuje određene posebne obveze navedene u stavku 2. ovog članka ili zadržava ili mijenja takve obveze tamo gdje one već postoje.

5. U slučaju transnacionalnih tržišta navedenih u odluci iz članka 15. stavka 4., nadležna državna regulatorna tijela obavljaju zajedničku analizu tržišta uzimajući u najvećoj mjeri u obzir navedene smjernice i odlučiti na usklađen način o propisivanju, zadržavanju, mijenjanju ili povlačenju regulatornih obveza navedenih u stavku 2. ovog članka.

6. Mjere donesene sukladno odredbama stavaka 3., 4. i 5. ovog članka primjenjuju se u skladu s postupcima navedenim u članku 6. i 7.

Članak 17.

Normizacija

1. Djelujući u skladu s postupcima navedenim u članku 22. stavku 2., Komisija sastavlja i objavljuje u *Službenom listu Europskih zajednica* popis normi i/ili specifikacija koje će služiti kao osnova za poticanje usklađenog pružanja elektroničkih komunikacijskih mreža, elektroničkih komunikacijskih usluga i pripadajuće opreme i usluga. Kad je potrebno, Komisija može, djelujući u skladu s postupkom navedenom u članku 22. stavku 2. i nakon savjetovanja s Odborom osnovanim Direktivom 98/34/EZ, zahtijevati da norme donesu europske normizacijske organizacija (Europski odbor za normizaciju (CEN), Europski odbor za elektrotehničku normizaciju (Cenelec) i Europski institut za telekomunikacijske norme (ETSI)).

2. Države članice potiču upotrebu normi i/ili specifikacija navedenih u stavku 1. za pružanje usluga, tehničkih sučelja i/ili mrežnih funkcija, samo u onom opsegu koji je nužan za osiguravanje interoperabilnosti usluga i povećanja slobode izbora korisnicima.

Sve dok se norme i/ili specifikacije ne objave u skladu sa stavkom 1., države članice potiču primjenu normi i/ili specifikacija koje su donijele europske normizacijske organizacija.

U odsustvu takvih normi i/ili specifikacija, države članice potiču primjenu međunarodnih normi ili preporuka koje je donijela Međunarodna telekomunikacijska unija (ITU), Međunarodna normizacijska organizacija (ISO) ili Međunarodna elektrotehnička komisija (IEC).

Kad postoje međunarodni norme, države članice potiču europske normizacijske organizacije da koriste te norme, ili njihove relevantne dijelove, kao temelj za uspostavljanje normi, osim u slučajevima kad bi takve norme ili relevantni dijelovi bili neučinkoviti.

3. Ako norme i/ili specifikacije navedene u stavku 1. nisu pravilno provedene tako da se interoperabilnost usluga u jednoj ili više država članica ne osigurava, primjena tih normi i/ili specifikacija može se propisati obveznom u skladu s postupkom navedenom u stavku 4., samo u onoj mjeri koja je potrebna za osiguranje navedene interoperabilnosti usluga i povećanja slobode izbora korisnicima.

4. Ako Komisija primjenu određenih normi i/ili specifikacija namjerava učiniti obveznom, to objavljuje u *Službenom listu Europskih zajednica* i pozivati na javnu raspravu sve zainteresirane strane. Djelujući u skladu s postupkom navedenim u članku 22. stavkom 3. Komisija čini primjenu odgovarajućih normi obveznom tako da ih označi kao obavezne norme na popisu normi i/ili specifikacija objavljenom u *Službenom listu Europskih zajednica*.

5. Ako Komisija smatra da norme i/ili specifikacije navedene u stavku 1. više ne doprinose pružanju usklađenih elektroničkih komunikacijskih usluga ili više ne zadovoljavaju potrebe potrošača ili sprečavaju tehnološki razvoj, ona ih, djelujući u skladu s postupkom navedenim u članku 22. stavku 2. uklanja s popisa normi i/ili specifikacija spomenutog u stavku 1.

6. Ako Komisija smatra da norme i/ili specifikacije navedene u stavku 4. više ne doprinose pružanju usklađenih elektroničkih komunikacijskih usluga ili više ne zadovoljavaju potrebe potrošača ili sprečavaju tehnološki razvoj, ona ih, djelujući u skladu s

postupkom navedenim u članku 22. stavku 3. uklanja s popisa normi i/ili specifikacija iz stavka 1.

7. Ovaj se članak ne primjenjuje ni na jedan ključan zahtjev, specifikaciju sučelja ili usklađene norme na koje se primjenjuju odredbe Direktive 1999/5/EZ.

Članak 18.

Interoperabilnost digitalnih interaktivnih televizijskih usluga

1. S ciljem promicanja slobodnog protoka informacija, medijskog pluralizma i kulturne raznolikosti, države članice potiču, u skladu s odredbama članka 17. stavka 2.:

- (a) davatelje digitalnih interaktivnih usluga za javnu distribuciju u Zajednici preko digitalnih interaktivnih televizijskih platformi, bez obzira na način prijenosa, na korištenje otvorenog API-ja;
- (b) davatelje sve opreme napredne digitalne televizije korištene za prijem digitalnih interaktivnih televizijskih usluga preko interaktivnih digitalnih televizijskih platformi, na usklađivanje s otvorenim API-jem u skladu s minimalnim zahtjevima odgovarajućih normi ili specifikacija.

2. Ne dovodeći u pitanje članak 5. stavak 1. točku (b) Direktive 2002/19/EZ (Direktiva o pristupu), države članice potiču vlasnike API-ja na pružanje svih informacija potrebnih pružateljima digitalnih interaktivnih televizijskih usluga za pružanje svih usluga koje podupire API s punom funkcionalnošću, pod uvjetima koji su poštteni, razumni i nediskriminirajući te uz prikladnu naknadu.

3. U razdoblju od jedne godine od dana primjene iz članka 28. stavka 1. podstavka 2., Komisija ispituje učinke ovog članka. Ako interoperabilnost i sloboda izbora za korisnike nisu djelotvorno postignuti u jednoj ili više država članica, Komisija može djelovati u skladu s postupkom navedenim u članku 17. stavcima 3. i 4.

Članak 19.

Postupci usklađivanja

1. Ako Komisija, djelujući u skladu s postupkom navedenim u članku 22. stavku 2. izda preporuke državama članicama o usklađenoj primjeni odredaba iz ove Direktive i posebnih direktiva s ciljem poticanja ostvarenja ciljeva definiranih u članku 8., države članice osiguravaju da državno regulatorno tijelo pri izvršavanju svojih zadaća u najvećoj mogućoj mjeri uzme u obzir ove preporuke. Ako državno regulatorno tijelo odluči ne slijediti preporuku, o tome obavješćuje Komisiju i navodi razloge za takvu postupanje.

2. Ako Komisija utvrdi da odstupanje na nacionalnoj razini od odredaba za provedbu članka 10. stavka 4. stvara prepreke jedinstvenom tržištu, Komisija može, djelujući u skladu s postupkom iz članka 22. stavka 3. poduzeti potrebne tehničke provedbene mjere.

Članak 20.

Rješavanje sporova među poduzećima

1. U slučajevima spora u vezi s obvezama iz ove Direktive ili posebnih direktiva među poduzećima koji pružaju elektroničke komunikacijske mreže ili usluge u državi članici, državno regulatorno tijelo na zahtjev bilo koje od stranaka, ne dovodeći u pitanje odredbe stavka 2., donosi obvezujuću odluku radi rješavanja spora u najkraćem mogućem roku a najkasnije u roku od četiri mjeseca osim u izuzetnim okolnostima. Dotična država članica zahtijeva od svih stranaka u sporu punu suradnju s državnim regulatornim tijelom.

2. Države članice mogu donijeti odredbu kojom se državnom regulatornom tijelu omogućuje odbijanje rješavanja spora obvezujućom odlukom ako postoje drugi mehanizmi, posebno posredovanje, koji bi bolje doprinijeli pravovremenom rješavanju spora u skladu s odredbama članka 8. Državno regulatorno tijelo o tome obavješćuje stranke u sporu bez odlaganja. Ako nakon četiri mjeseca spor nije riješen, i ako stranka koja je tražila rješavanje spora nije iznijela isti pred sud, državno regulatorno tijelo, na zahtjev bilo koje stranke i u najkraćem mogućem roku, a najkasnije u roku od četiri mjeseca, donosi obvezujuću odluku radi rješavanja spora.

3. Pri rješavanju spora državno regulatorno tijelo donosi odluke radi postizanja ciljeva navedenih u članku 8. Sve obveze koju državno regulatorno tijelo nametne poduzeću s ciljem rješavanja spora, sukladne su s odredbama ove Direktive i posebnih direktiva.

4. Odluka državnog regulatornog tijela javno se objavljuje, uz poštovanje zahtjeva o poslovnoj tajni. Stranke u sporu dobivaju cjelovito obrazloženje o razlozima na kojima se ona zasniva.

5. Postupci iz stavaka 1., 3. i 4. ne sprečavaju stranke u sporu da pokrenu postupak pred sudom.

Članak 21.

Rješavanje prekograničnih sporova

1. U slučaju prekograničnog spora među strankama u različitim državama članicama koji proizlazi iz ove Direktive

ili posebnih direktiva koji je u nadležnosti državnih regulatornih tijela iz više od jedne države članice, primjenjuje se postupak iz stavaka 2., 3. i 4.

2. Svaka od stranaka može tražiti rješavanje spora od dotičnih državnih regulatornih tijela. Državna regulatorna tijela usklađuju svoje napore s ciljem rješavanja spora, u skladu s ciljevima navedenim u članku 8. Sve obveze koje državno regulatorno tijelo u postupku rješavanja spora nametne poduzeću sukladne su s odredbama ove Direktive i posebnih direktiva.

3. Države članice mogu donijeti odredbu kojom se državnim regulatornim tijelima omogućava zajedničko odbijanje rješavanja spora kad postoje drugi mehanizmi, uključujući posredovanje, koji bi bolje doprinijeli pravovremenom rješavanju spora u skladu s odredbama članka 8. One bez odlaganja obavješćuju stranke u sporu. Ako nakon četiri mjeseca spor nije riješen, i ako stranka koja je tražila rješavanje spora nije iznijela isti pred sud, državna regulatorna tijela, na zahtjev jedne od stranaka, usklađuju svoje napore radi rješavanja ovog spora, u skladu s odredbama iz članka 8.

4. Postupci iz stavka 2. ne sprečavaju stranke u sporu da pokrenu postupak pred sudom.

Članak 22.

Odbor

1. Komisiji pomaže Odbor („Odbor za komunikacije”).
2. Kod upućivanja na ovaj stavak, primjenjuju se članci 3. i 7. Odluke 1999/468/EZ, uzimajući u obzir odredbe njezinog članka 8.
3. Kod upućivanja na ovaj stavak, primjenjuju se članci 5. i 7. Odluke 1999/468/EZ, uzimajući u obzir odredbe njezinog članka 8.

Rok naveden u članku 5. stavku 6. Odluke 1999/468/EZ je tri mjeseca.

4. Odbor usvaja svoj poslovnik.

Članak 23.

Razmjena informacija

1. Komisija Odboru za komunikacije dostavlja sve relevantne informacije o ishodu redovnih savjetovanja s predstavnicima

mrežnih operatora, davatelja usluga, korisnika, potrošača, proizvođača i sindikata, kao i trećih zemalja i međunarodnih organizacija.

2. Odbor za komunikacije, uzimajući u obzir politiku Zajednice o elektroničkim komunikacijama, potiče razmjenu informacija među državama članicama i između država članica i Komisije o situaciji i razvoju regulative za elektroničke komunikacijske mreže i usluge.

Članak 24.

Objavljanje informacija

1. Države članice osiguravaju javno objavljivanje redovno ažuriranih informacija u vezi s primjenom ove Direktive i posebnih direktiva na način koji omogućava jednostavan pristup tim informacijama svim zainteresiranim stranama. One objavljuju obavijest u svojim nacionalnim službenim listovima o tome kako i gdje se te informacije objavljuju. Prva takva obavijest objavljuje se prije datuma primjene iz članka 28. stavka 1. podstavka 2., a zatim se obavijest objavljuje svaki put kad dođe do promjena u informacijama koje on sadrži.
2. Države članice šalju Komisiji primjerak svih takvih obavijesti u vrijeme objavljivanja. Komisija dostavlja te informacije Odboru za komunikacije prema potrebi.

Članak 25.

Postupci preispitivanja

1. Komisija periodično preispituje funkcioniranje ove Direktive i podnosi izvješća Europskom parlamentu i Vijeću, prvi put ne kasnije od tri godine nakon datuma primjene navedenog u članku 28. stavku 1. drugom podstavku. U tu svrhu Komisija može od država članica zatražiti informacije, koje one dostavljaju bez nepotrebnog odlaganja.

POGLAVLJE V.

ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 26.

Stavljanje izvan snage

Slijedeće Direktive i Odluke stavljaju se izvan snage od datuma primjene iz članka stavka 1. drugog podstavka:

— Direktiva 90/387/EEZ,

- Odluka Vijeća 91/396/EEZ od 29. srpnja 1991. o uvođenju jedinstvenog europskog broja za hitne službe ⁽¹⁾,
- Direktiva Vijeća 92/44/EEZ od 5. lipnja 1992. o primjeni otvorenog pristupa mreži na iznajmljene vodove ⁽²⁾,
- Odluka Vijeća 92/264/EEZ od 11. svibnja 1992. o uvođenju standardnog međunarodnog pristupnog telefonskog koda u Zajednici ⁽³⁾,
- Direktiva 95/47/EZ,
- Direktiva 97/13/EZ,
- Direktiva 97/33/EZ,
- Direktiva 98/10/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 26. veljače 1998. o primjeni otvorenog pristupa mreži (ONP) na govornu telefoniju i o univerzalnim uslugama za telekomunikacije u okruženju tržišnog natjecanja ⁽⁴⁾.

Članak 27.

Prijelazne mjere

Države članice zadržavaju sve obveze u skladu s nacionalnim pravom iz članka 7. Direktive 2002/19/EZ (Direktiva o pristupu) i članka 16. Direktive 2002/22/EZ (Direktiva o univerzalnim uslugama) sve dok državno regulatorno tijelo ne donese odluku u vezi s tim obvezama u skladu s člankom 16. ove Direktive.

Operatori fiksnih javnih telefonskih mreža za koje su njihova državna regulatorna tijela utvrdila da imaju značajnu tržišnu snagu u pružanju javnih telefonskih mreža i usluga prema Prilogu I. dijelu 1 Direktive 97/33/EZ ili Direktive 98/10/EZ 2887/2000 smatraju se „prijavljenim operatorima” za potrebe Uredbe (EZ) 2887/2000 sve dok se ne završi postupak analize tržišta naveden u članku 16. Poslije toga oni se više ne smatraju „prijavljenim operatorima” za potrebe Uredbe.

Članak 28.

Prenošenje

1. Države članice donose i objavljuju zakone i druge propise potrebne za usklađivanje s ovom Direktivom najkasnije do 24. srpnja 2003. One o tome odmah obavješćuju Komisiju.

One primjenjuju te mjere od 25. srpnja 2003.

2. Kada države članice donose ove mjere, te mjere prilikom njihove službene objave sadržavaju uputu na ovu Direktivu ili se uz njih navodi takva uputa.

3. Države članice Komisiji dostavljaju tekst odredaba nacionalnog prava koje donesu u području na koje se odnosi ova Direktiva i svih kasnijih izmjena tih odredaba.

Članak 29.

Stupanje na snagu

Ova Direktiva stupa na snagu na dan objave u *Službenom listu Europskih zajednica*.

Članak 30.

Adresati

Ova je Direktiva upućena državama članicama.

Sastavljeno u Bruxellesu 7. ožujka 2002.

Za Europski parlament
Predsjednik
P. COX

Za Vijeće
Predsjednik
J. C. APARICIO

⁽¹⁾ SL L 217, 6.8.1991., str. 31.

⁽²⁾ SL L 165, 19.6.1992., str. 27. Direktiva kako je izmijenjena Odlukom Komisije 98/80/EZ (SL L 14, 20.1.1998., str. 27.).

⁽³⁾ SL L 137, 20.5.1992., str. 21.

⁽⁴⁾ SL L 101, 1.4.1998., str. 24.

PRILOG I.

Popis tržišta koja treba uključiti u prvobitnu preporuku Komisije o relevantnim tržištima proizvoda i usluga navedenim u članku 15.1. *Tržišta navedena u Direktivi 2002/22/EZ (Direktiva o univerzalnim uslugama)*

Članak 16. - Tržišta definirana u skladu s ranijim regulatornim okvirom, gdje treba preispitati obveze.

Pružanje priključaka i upotreba javne telefonske mreže koja se pruža na fiksnim lokacijama.

Pružanje iznajmljenih linija krajnjim korisnicima.

2. *Tržišta navedena u Direktivi 2002/19/EZ (Direktiva o pristupu)*

Članak 7. – Tržišta definirana u skladu s ranijim regulatornim okvirom, gdje treba preispitati obveze.

Međupovezivanje (Direktiva 97/33/EZ)

započinjanje poziva u javnoj telefonskoj mreži koja se pruža na fiksnoj lokaciji

završavanje poziva u javnoj telefonskoj mreži koja se pruža na fiksnoj lokaciji

prijenosne usluge u javnoj telefonskoj mreži koja se pruža na fiksnoj lokaciji

započinjanje poziva u javnoj pokretnoj telefonskoj mreži

završavanje poziva u javnoj pokretnoj telefonskoj mreži

međupovezivanje iznajmljenih vodova (povezivanje dijelova vodova)

Pristup mreži i pristup posebnoj mreži (Direktiva 97/33/EZ, Direktiva 98/10/EZ)

pristup javnoj telefonskoj mreži koja se pruža na fiksnoj lokaciji, uključujući raspjetljani pristup lokalnoj petlji

pristup javnim pokretnim telefonskim mrežama, uključujući odabir nositelja

Veleprodajni kapacitet iznajmljenih vodova (Direktiva 92/44/EEZ)

Veleprodajno pružanje kapaciteta iznajmljenih vodova drugim pružateljima elektroničkih komunikacijskih mreža i usluga

3. *Tržišta iz Uredbe (EZ) 2887/2000*

Usluge pružene preko neraspjetljanih (upredena metalna parica) petlji.

4. *Dodatna tržišta*

Nacionalna tržišta za međunarodne usluge roaminga u javnim pokretnim telefonskim mrežama.

PRILOG II.

Kriteriji koje koriste državna regulatorna tijela u ocjenjivanju zajedničkog vladajućeg položaja u skladu s člankom 14. stavkom 2. podstavkom 2.

Može se utvrditi da su dva ili više poduzeća u zajedničkom vladajućem položaju u smislu članka 14. ako, čak i bez postojanja strukturalne veze ili drugih veza među njima, oni djeluju na tržištu čiju se strukturu smatra pogodnom za koordinirane učinke. Ne dovodeći u pitanje sudsku praksu Suda o zajedničkom vladajućem položaju, to je vjerojatno slučaj kad tržište zadovoljava određen broj odgovarajućih karakteristika, posebno što se tiče tržišne koncentracije, transparentnosti i drugih, niže navedenih karakteristika:

- zrelo tržište,
- stagnirajuće tržište ili tržište sa skromnim rastom potražnje,
- mala elastičnost potražnje,
- homogeni proizvod,
- slična struktura troškova,
- slični udio tržišta,
- nedostatak tehničkih inovacija, zastarjela tehnologija,
- nepostojanje viška kapaciteta,
- velike prepreke za ulazak,
- nedostatak protuteže kupovne moći,
- nedostatak potencijalne konkurencije,
- razne vrste neformalnih ili drugih veza među dotičnim poduzećima,
- mehanizmi korištenja protumjera,
- nedostatan ili smanjen prostor za tržišno natjecanje cijena.

Ovaj popis nije taksativan, niti su kriteriji kumulativni. Ovim se popisom u stvari želi pokazati gdje se mogu tražiti dokazi u prilog tvrdnji o postojanju zajedničkog vladajućeg položaja.
